

A red scribbled map of Finland is centered in the background. The map is composed of numerous overlapping, hand-drawn red lines. Overlaid on the map are several white circular dots of varying sizes, arranged in a pattern that suggests a network or urban layout.

KAUPUNKI- VERKKO 2015

20 VUOTTA KAUPUNKIVERKKOTUTKIMUSTA

Kaupunkiverkkotutkimus on osa suomalaisen alue- ja kaupunkipolitiikan jatkumoa. Alueidenkäytön suunnittelusta vastaava ympäristöministeriö tilasi 1990-luvun puolivälissä **Perttu Vartiaiselta** kaupunkiverkon kuvausjärjestelmän, jonka tarkoitus oli kuvata kansainvälistyvän ja horisontaalisesti verkostoituneen kaupunkijärjestelmän piirteitä. Pontimena oli myös kaupunki- ja aluetutkimuksen sekä alueellisen suunnittelun ajankohtainen eurooppalainen keskustelu, ennakoiden Suomen liittymistä osaksi uutta yhteiseurooppalaista alueellisen suunnittelun ja kehittämisen järjestelmää.

Seuraavasta *Kaupunkiverkkotutkimus 1998:sta* tuli uuden kaupunkipolitiikan työväline. Kaupunkiverkkotutkimus liittyi kiinteästi Suomeen 1990-luvun puolivälissä rantautuneeseen kaupunkipolitiikkaan ja tuolloin sisäasiainministeriössä koordinoituun ohjelma- ja osaamislähtöiseen aluekehittämiseen.

Kaupunkiverkkotutkimuksen varsinaisena tarkoituksena oli määrittää kansallisen järjestelmän kannalta merkitykselliset toiminnalliset kaupunkiseudut. Kaupunkiseudut asemoitiin kansalliseen rakenteeseen sekä niiden vahvuuden, eli koon ja keskusmerkityksen, että toiminnallisen erikoistumisen perusteella. Lisäksi kaupunkiverkkotutkimuksessa analysoitiin kaupunkiseutujen kehitysedellytyksiä eli osaamisperustaa, kulttuuripalveluja ja kansainvälistymistä. Kaupunkiverkkotutkimuksia päivitettiin 2001 ja 2006 joko sisäasiainministeriön tilauksesta tai virkatyönä. Soveltavan luonteensa vuoksi kaupunkiverkkotutkimus ei ole tarjonnut pelkästään kuvausvälineitä globaalin tieto- ja osaamisyhteiskunnan kaupunki- ja aluejärjestelmän muutoksille, vaan se on ollut myös osa suunnittelu- ja kehittämiskoneistoa. Työtä hyödynnettiin suoraviivaisesti esimerkiksi aluekeskusohjelman suunnittelussa ja toimeenpanossa. Kaupunkiverkon typologiaa hyödynnettiin myös työ- ja elinkeinoministeriön siirretyissä aluekehittämistyössä (mm. 52 eriKOKOista aluetta vuonna 2010).

NYT VALMISTUNEELLA KAUPUNKIVERKKOTUTKIMUKSEN PÄIVITYKSELLÄ ON HALUTTU SEURATA KAUPUNKIVERKKOKUVAUKSEN PITKÄÄ JATKUMOA MAHDOLLISIMMAN VERTAILUKELPOISESTI AINA 1990-LUVUN PUOLIVÄLISTÄ UUSIMPAAN TILASTOLLISEEN POIKKILEIKKAUSAJANKOHTAAN SAAKKA ELI VUOTEEN 2013 ASTI.

Muutokset kaupunkiverkon rakenteessa ovat olleet hitaita, mutta kahdessa vuosikymmenessä rakenteelliset muutokset tulevat näkyviin. Kehittämisen aalloissa on tapahtunut muutoksia; muutaman kasvukeskuksen vaiheesta 1990-luvun lopulla siirryttiin kohti hajakeskittyvämpää vaihetta 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Viimeisten 7-8 vuoden kehitys on erityisen kiintoisaa. Tällä hetkellä kaupunkiseutuja koettelee samanaikaisesti kolminkertainen rakennemuutos, kun murroksessa ovat samanaikaisesti teollisuuden, palvelujen ja osaamisen rakenteet.

KANSALLINEN KAUPUNKIVERKKO SUPISTUNUT, KÄRKI LEVENTYNYT

Kansallinen kaupunkiverkko on edelleen kattava. Suomessa on 30 toiminnallisesti merkittävää kaupunkiseutua, joista lähes puolet ovat monipuolisia korkeakoulupaikkakuntia tai metropolialueen lähi-seutuja. Kansallisessa kaupunkiverkossa on nyt siis enemmän vahvoja ja monipuolisia kaupunkiseutuja, kuin mitä oli 1990-luvun puolivälissä. Kaupunkiverkotutkimuksen alkuvuosina 1990-luvun lopussa vallitsevana piirteenä oli kasvun keskittyminen viiteen suurimpaan kasvukeskukseen sekä **Saloon**. Tuon ajan ennusteisiin ja vallitseviin odotuksiin nähden keskivahvojen kaupunkiseutujen pysymistä kehityksen kelkassa mukana voi pitää hyvänä tuloksena.

Toisaalta pudotuspeli pienempien kaupunkiseutujen kohdalla on jo todellisuutta. Kansallinen kaupunkiverkko on joukoltaan supistunut kahdessa vuosikymmenessä, kun siitä on pudonnut pois viisi pientä teollista seutukuntaa, eli **Uudenkaupungin**, **Valkeakosken**, **Jämsän**, **Äänekosken** ja **Raahen** kaupunkiseudut. Verrattuna vuoteen 1995 on lisäksi lisäyksenä **lisalmen** seutu, joka nousi kaupunkiseutujen

joukkoon jo 2001 tarkastelussa, ja jonka asema on edelleen vahvistunut. Tämän jälkeen ei uusia kaupunkiseutuja joukkoon ole noussut.

**KAUPUNKIVERKOSSA
ENITEN ASEMAANSA ON
VAHVISTANUT SEINÄJOKI.**

Merkittävää laskua on ollut **Porvoon**, **Salon** ja **Maarianhaminan** asemassa. Porvoon muutokseen on vaikuttanut seutukuntajaon muutos, mutta myös sen itsenäinen asema on heikentynyt Itä-Uudenmaan maakunnan katoamisen myötä. Maarianhamina on taas erityistapaus, josta myös vertailutilastojen saanti on ollut osittain vaikeaa. Siksi oikeastaan ainoa huomattavasti asemaansa menettänyt kaupunkiseutu on Salo, jonka tapauksessa myös selittävä tekijä on ollut **Nokian** tilanne. Pohjoisemmassa **Kajaanin** ja **Kemi-Tornion** asema on hieman heikentynyt.

Myös **Hämeenlinna** on menettänyt asemiaan, mutta sekin kuvastanee enemmän aseman menetystä lähinnä julkisella sektorilla osana **Helsinki-Hämeenlinna-Tampere** -vyöhykkeen (HHT) rakennemuutosta. **Oulun** vahvuusluokka oli kasvusuunnassa 2000-luvun alussa, mutta sen asema palautui entiseksi vuoden 2015 tarkastelussa.

Pienempiä siirtymiä voi hahmottaa länsirannikko – kaakkoinen Suomi -akselilla. **Kokkola, Pietarsaari** ja **Rauma** ovat kaikki vahvan teollisen kehityksen kaupunkeja, joissa sekä vahvuusluokka että monipuolisuus ovat parantuneet. Laskua molemmissa on taas **Kotkassa, Kouvolassa, Imatralla** ja **Mikkelissä**, jotka ovat menettäneet asemiaan sekä teollisuudessa että julkisen sektorin palvelutoiminnoissa. Kaakosta löytyy kuitenkin asemaansa parantanut **Lappeenranta**, mikä selittyy Venäjän läheisyydellä ja osaamisen rakenteiden vahvistumisella.

Aiemmissa kaupunkitypologioissa Helsingin metropolialueeseen oli liitetty lähiseutuina **Riihimäen**, Porvoon ja **Lohjan** seudut. Nämä alueet kuuluvat myös Helsingin työssäkäyntialueeseen. Riihimäki ja Porvoo ovat edelleen lähiseutuja, mutta Lohja kuuluu nykyään myös tilastollisesti Helsingin seutuun, joten se ei tule näkyviin tarkastelussa omana lähiseutuna. Edellisten lisäksi liitimme nyt laajaan metropolialueeseen myös Hämeenlinnan seudun, joka Tilastokeskuksen työssäkäyntialuejaossa 2015 ei muodosta enää omaa työssäkäyntialuetta, vaan jää kokonaan jaon ulkopuolelle. Vaikka pendelöintikriteerillä Hämeenlinna ei kuulukaan Helsingin varsinaiseen työssäkäyntialueeseen, niin kaupungin kehityskuvaan on vaikuttanut vahvasti Helsingin läheisyys ja sijainti HHT-vyöhykkeen osana. Myös **Lahdessa** Helsingin vaikutus on merkittävä, mutta se muodostaa yhä selkeän oman työssäkäyntialuekokonaisuuden.

TAULUKKO 1.
SYNTEESITÄULUKKO: KAUPUNKISEUTUJEN
TYYPITTELY, VAHVUUSLUOKKA, MONIPUOLISUUS,
KEHITYSEDELLYTYKSET JA KEHITYSKUVA

Typologia1	Typologia2	Alue	Vahvuusluokka (0–28)		Monipuolisuus (0–7)		Kehitysedellytykset				Kehityskuva
			1995	2015	1995	2015	Osaamisperusta	Kulttuuripalvelut	Kansainvälistyminen	Yhteensä	
A Metropolialue	A1	Helsingin seutukunta	28	28	7	7	erinomainen	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä
A2 Metropolialueen lähiseudut	A2	Hämeenlinnan seutukunta	6	4	5	4	välttävä	tydyttävä	tydyttävä	välttävä	hyvä
	A2	Porvoon seutukunta	5	2	4	2	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä	hyvä
	A2	Riihimäen seutukunta	1	1	1	1	välttävä	välttävä	välttävä	välttävä	hyvä
B Monipuoliset korkeakoulupaikkakunnat	B1	Tampereen seutukunta	20	20	7	7	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	hyvä
	B1	Turun seutukunta	20	19	7	7	hyvä	erinomainen	erinomainen	erinomainen	hyvä
B1: vahvuus 15–20 B2: vahvuus 13–15 B3: vahvuus 10–12	B2	Oulun seutukunta	15	15	7	7	erinomainen	erinomainen	hyvä	erinomainen	tydyttävä
	B2	Jyväskylän seutukunta	14	14	7	7	hyvä	hyvä	tydyttävä	hyvä	tydyttävä
	B2	Kuopion seutukunta	13	13	7	7	tydyttävä	hyvä	tydyttävä	tydyttävä	hyvä
	B2	Lahden seutukunta	12	13	6	7	välttävä	hyvä	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä
	B3	Seinäjoen seutukunta	5	12	4	7	välttävä	tydyttävä	välttävä	välttävä	hyvä
	B3	Joensuun seutukunta	10	11	7	7	tydyttävä	hyvä	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä
	B3	Porin seutukunta	9	10	6	7	välttävä	hyvä	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä
	B3	Vaasan seutukunta	11	10	7	7	erinomainen	hyvä	tydyttävä	hyvä	hyvä
C Maakuntaveturit	C1	Lappeenrannan seutukunta	7	8	5	6	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä	hyvä
C1: vahvuus 6–8 C2: vahvuus 4–5	C1	Rovaniemen seutukunta	7	7	4	4	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä
	C1	Kokkolan seutukunta	3	6	3	5	välttävä	tydyttävä	tydyttävä	välttävä	hyvä
	C1	Kouvolan seutukunta	8	6	6	5	välttävä	tydyttävä	tydyttävä	välttävä	tydyttävä
	C1	Rauman seutukunta	5	6	4	5	välttävä	tydyttävä	tydyttävä	välttävä	tydyttävä
	C2	Kotkan-Haminan seutukunta	7	5	5	4	välttävä	hyvä	hyvä	tydyttävä	tydyttävä
	C2	Mikkelin seutukunta	6	5	4	4	välttävä	tydyttävä	tydyttävä	välttävä	tydyttävä
	C2	Kajaanin seutukunta	6	4	5	3	välttävä	välttävä	tydyttävä	välttävä	välttävä
D Pienet kaupunki-seudut	D1	Jakobstadsregionen	1	2	1	2	välttävä	välttävä	tydyttävä	välttävä	hyvä
	D1	Kemi-Tornion seutukunta	4	2	3	2	välttävä	välttävä	tydyttävä	välttävä	tydyttävä
	D1	Ylä-Savon seutukunta	-	2	-	2	välttävä	välttävä	välttävä	välttävä	tydyttävä
	D1	Imatran seutukunta	2	1	1	1	välttävä	välttävä	tydyttävä	välttävä	välttävä
	D1	Salon seutukunta	4	1	2	1	hyvä	välttävä	tydyttävä	tydyttävä	välttävä
	D1	Savonlinnan seutukunta	2	1	2	1	välttävä	tydyttävä	tydyttävä	välttävä	välttävä
	D1	Varkauden seutukunta	1	1	1	1	välttävä	tydyttävä	välttävä	välttävä	välttävä
E1 Erikoistapaus	E1	Mariehamns stads ekon. reg.	5	3	3	2	tydyttävä	-	tydyttävä	tydyttävä	hyvä

KARTTA 1. KANSALLINEN KAUPUNKIVERKKO 2015

Kehitysedellytykset

- ★ Erinomaiset (4)
- ★ Hyvät (2)
- ☆ Tyydyttävät (10)
- ☆ Välttävät (14)

Kehityskuva

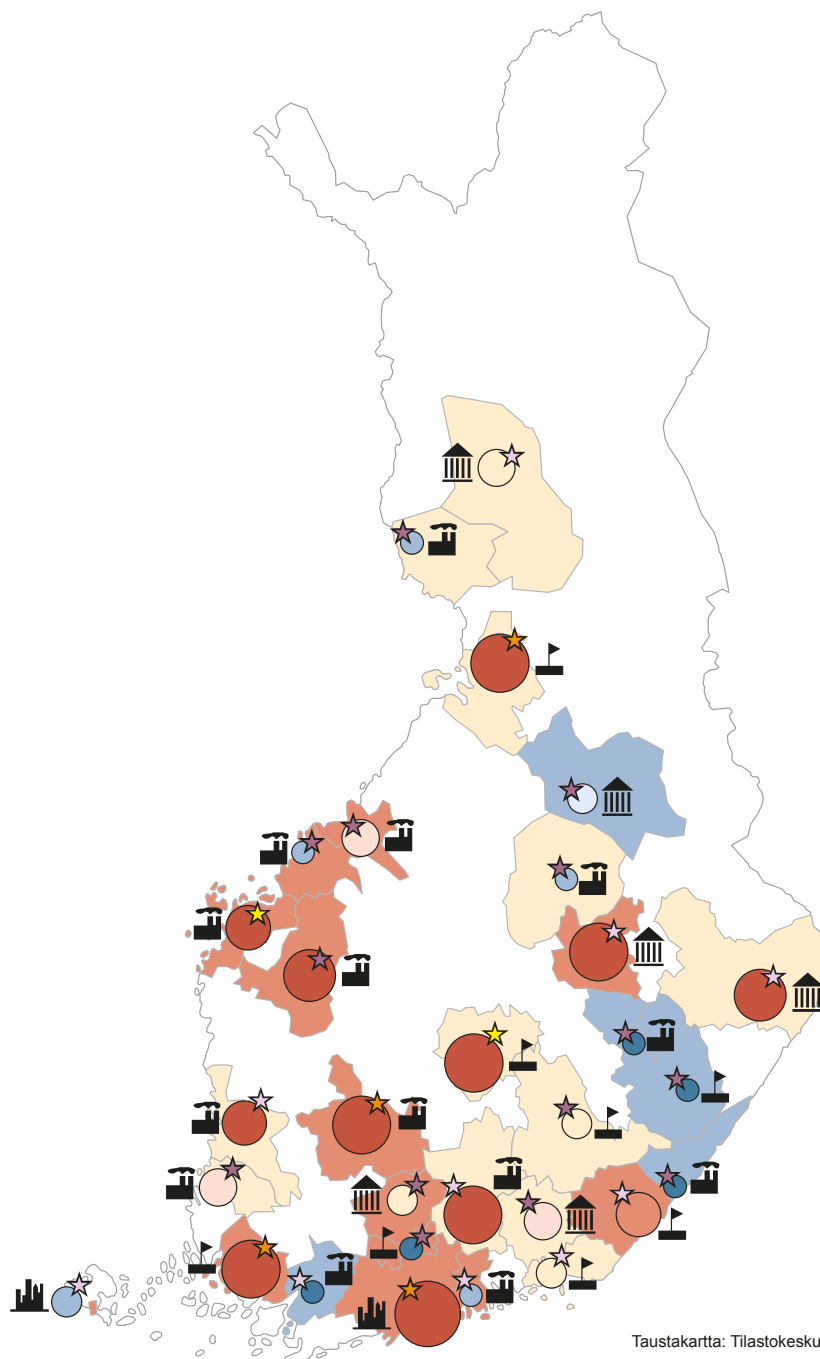
- Hyvä (13)
- Tyydyttävä (12)
- Välttävä (5)

Vahvuus (ympyrän koko) ja monipuolisuus (ympyrän väri)

○ 1 - 2 (9)	7 monipuolisin (11)
○ 3 - 5 (5)	6 (1)
○ 6 - 7 (4)	5 (3)
○ 8 - 10 (3)	4 (4)
○ 11 - 12 (2)	3 (1)
○ 13 - 27 (6)	2 (5)
○ 28 (1)	1 yksipuolisin (5)

Toiminnallinen erikoistuminen

- Julkinen palvelutoiminta (6)
- Monialainen (8)
- Teollisuus (14)
- Yksityinen palvelutoiminta (2)

Taustakartta: Tilastokeskus

TUHANSIEN VIRTOJEN MAA

Kunkin seudun asemaa kansallisessa järjestelmässä pyritään erittelemään usean toiminnallisen ulottuvuuden kannalta. Hierarkian sijasta kaupunkiseuduilla sijaitsevien toimijoiden välinen työnjako ja yhteistyö voi olla myös verkostomaista. Tämän voidaan odottaa korostuvan maailmassa, jota enenevästi hallitsee castellsittain ilmaistuna paikkojen tilan sijasta virtojen tila. Tämä kehitys ei ole kuitenkaan yksisuuntaista, koska virtojen tilassa kaupungeista ja kaupunkien välisestä kilpailusta on tullut yhä keskeisempi talouden ja yhteiskunnallisen vallankäytön ja kamppailun arena.

Verkostomainen talous haastaa hierarkkisen käsityksen myös talouden logiikan näkökulmasta. Kaupunkien elinvoiman kannalta entistä tärkeämpää on paitsi niiden koko ja keskusasema tai yleisemmin urbanisaatioedut, myös niiden talouden perusta ja erityisesti mahdollisuus hyödyntää lokalisaatioetuja. Kaupunkiverkkotutkimuksessa paikallisia toimialakeskittymiä on lähestytty välillisesti kaupunkiseutujen tuotantorakenteellista erikoistumista ja osaamisperustaa tarkastelemalla.

Perinteinen keskushierarkia murtuu myös sikäli, että voimakkaasti kaupungistuneilla alueilla yksikeskuksinen kaupunkiseutu on korvautumassa monikeskuksisella kaupunkirakenteella. Kehitys vyöhykkeellistyy ja verkostoituu, vahvojen kaupunkien kehitys heijastuu yhä laajemmalle alueelle. Tämänsuuntainen kehitys on noussut esiin myös kaupunkiverkkotutkimuksessa. Helsingin ympärille voidaan nähdä muodostuvan monikeskuksisen metropolialueen, jossa on vyöhykemäisiä rakenteita. Vyöhykkeistä vahvin suuntautuu Hämeenlinnan kautta kohti Tamperetta, joka tunnetaan nykyään Suomen kasvukäytävänä.

Helsingin ja myös muiden kansallisia rajoja ylittävien vyöhykkeiden vaikutuspiirissä olevien kaupunkien, esimerkiksi Oulun ja Kaakkois-Suomen kaupunkiseutujen kannalta entistä merkityksellisemmiksi nousevat myös ylikansalliset verkostomaiset rakenteet. Samalla on muistettava, että erityisesti Helsingin asemaa määrittää edelleen myös sen asema pohjoisen Euroopan tai Itämeren alueen hierarkkisissa rakenteissa.

Eurooppalaisessa keskustelussa kaupunkiverkotutkimus on kytkeytynyt monikeskuksisuuden käsitteeseen, josta tuli 2000-luvulla myös keskeinen suomalaista kaupunkipolitiikkaa ja aluekehittämistä kuvaava käsite.

SUOMEN TILANNETTA EI VOI KUITENKAAN VERRATA MANNER-EUROOPPAAN, JA SIELLÄ ESIMERKIKSI ALANKOMAIHIN, JOSSA MONIKESKUKSISUUS ON OLLUT VIIME VUOSINA TÄRKEÄ TUTKIMUSKOHDDE.

Suomalaisen kaupunkijärjestelmän näkökulmasta hierarkkinen ja verkostomainen lähestymistapa voidaan nähdä toisiinsa yhteen kietoutuneena, eikä niinkään vastakkaisena käsiteparina. Verkostomaisuus on vahvempaa tiheästi asutuilla alueilla, kun taas harvemmin asutuilla alueilla keskusseudut muodostuvat saarekemaisesti. Yksittäinen kaupunkiseutu on sijainnistaan riippuen vaihtelevalla painolla sekä osa hierarkkista järjestelmää että verkostomaisia rakenteita. Tässä mielessä samaan kaupunkityyppiin liittämämme **Seinäjoki** ja **Joensuu** ovat erilaisuudessaan hyvä vertailupari. Myös esimerkiksi Kaakkois-Suomessa verkostomaisuus on muovannut alueen kaupunkijärjestelmää, johon ei ole syntynyt yhtä vahvaa keskusta.

KAUPUNKISEUDUT KEHITTÄMISEN AREENANA

1990-luvulla, siis samoin aikoihin kuin Suomessa alettiin puhua seutuistumisesta ja kaupunkiseutujen merkityksestä maamme alue- ja yhdyskuntajärjestelmän solmukohtina, kaupunkiseutu alkoi nousta myös kansainvälisen maantieteen ja kaupunkitutkimuksen keskiöön. Kansainvälisen keskustelun juuret ovat meitä selvemmin talusmaantieteessä ja globalisaatiokeskustelussa ja se on painottanut suurten, *”maailmanluokan”* kaupunkiseutujen merkitystä globaalin talouden kehityskulkujen ymmärtämisessä. Tosin esimerkiksi Iso-Britanniassa keskustelua on käyty myös aluekehityksen näkökulmasta. Juuri nyt keskustelua on virittänyt brittihallituksen uusi Englannin *”pohjoisen voimapesiä”* vahvistava aluekehityskonsepti.

Kun hyvin yksinkertaisesti ajateltuna globalisaation on ajateltu merkitsevän *”maantieteen”* eli sijainnin ja välimatkojen merkityksen vähenemistä, niin tosiasiaa se näyttääkin ruokkivan entistä piikikkäämpää, vahvojen kaupunkiseutujen ympärille rakentuvaa talouden maisemaa.

RATKaisevaa tässä kehityksessä on ollut paikallisen vuorovaikutteisen tuotannollisen järjestelmän

**JA PAIKALLISTEN KYVYKKYYKSIEN
MERKITYS OSAAMISINTENSIIVISEN
TALOUDEN KASVULLE.**

Myös MDI:n aluepoliittisen neuvonantajan ja maantieteilijä-politologi **Sami Moision** tapaan kaupunkiverkkotutkimus voidaan liittää kilpailukykydiskurssiin, jossa kaupunkiseudut näyttävät eräänlaisina osaamisen ja luovuuden kehtoina. Moision mukaan uusliberalismi ei ole kuitenkin vielä hänen *”hajautetuksi kilpailuvaltioksi”* nimittämässään kaupunkiverkostoajattelua vastaavassa muodossa täysin leimannut suomalaista aluepolitiikkaa, vaan uusliberalismin vahva vaikutus aluekehittämiseen on ollut Suomessa ikään kuin tulemisensa vaiheessa. Muualla läntisissä maissa ja myös esimerkiksi Aasian nousevissa talouksissa kaupunkiregionalismi on ilmennyt nimenomaan kilpailuna asemasta maailmankaupunkien verkostossa. Konkreettisesti tämä tarkoittaa talouspolitiikkaa, joka suosii kilpailua suorista ulkomaisista sijoituksista ja lahjakkuuksista ja kohdentaa kansallisia investointeja niin, että ne vahvistavat ennen muuta metropolialueiden kansainvälistä saavutettavuutta ja vetovoimaa.

KARTTA 2.
KAUPUNKISEUTUJEN VAHVUUS, MONIPUOLISUUS,
ERIKOISTUMINEN JA TYYPITTELY

Typologia

- Metropolialue A1 (1)
- Metropolialueen lähiseudut A2 (3)

Monipuoliset korkeakouluapaikkakunnat

- B1 (2)
- B2 (4)
- B3 (4)

Maakuntaveturit

- C1 (5)
- C2 (3)

Pienet kaupunkiseudut

- D1 (7)

Erikoistapaus

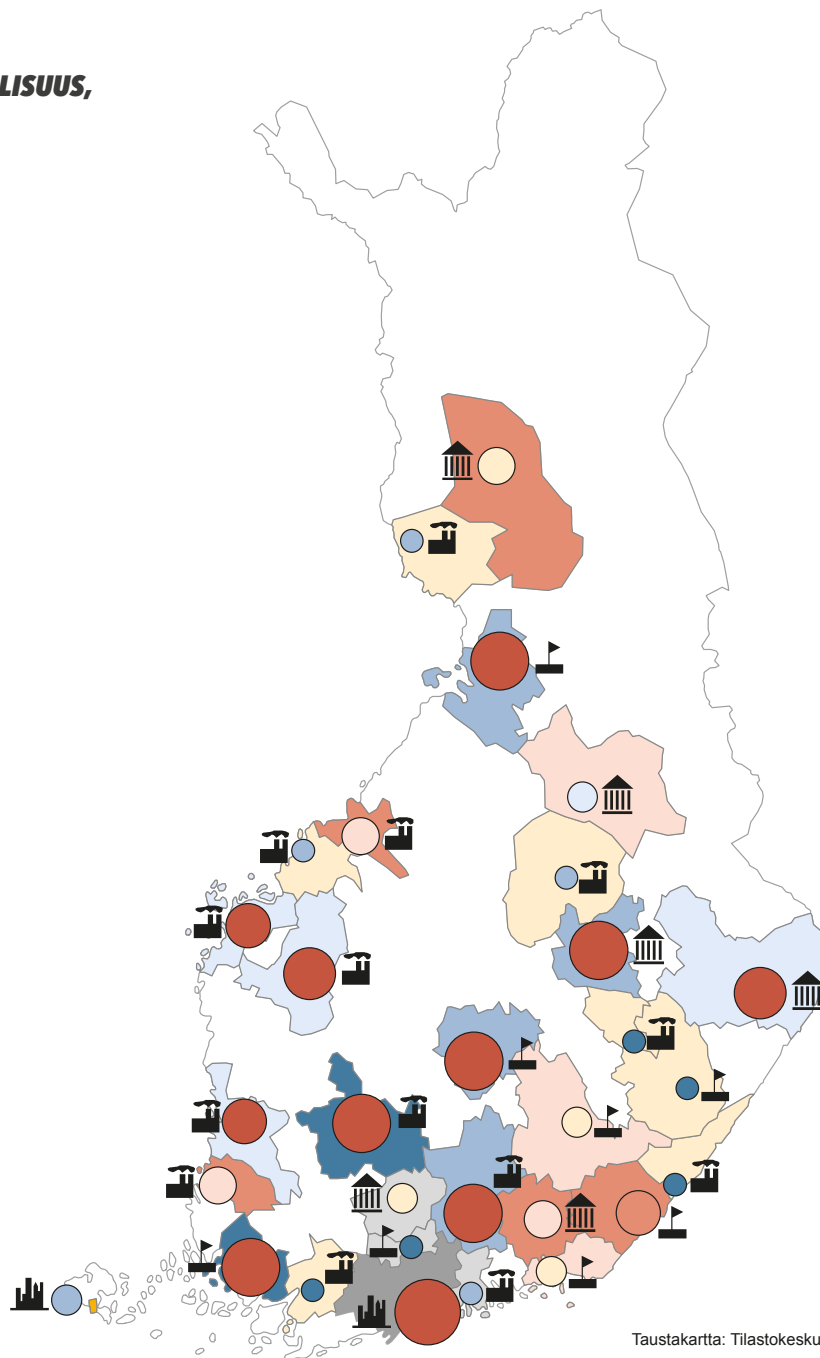
- E1 (1)

Vahvuus (ympyrän koko) ja monipuolisuus (ympyrän väri)

	1 - 2 (9)		7 monipuolisin (11)
	3 - 5 (5)		6 (1)
	6 - 7 (4)		5 (3)
	8 - 10 (3)		4 (4)
	11 - 12 (2)		3 (1)
	13 - 27 (6)		2 (5)
	28 (1)		1 yksipuolisin (5)

Toiminnallinen erikoistuminen

- Julkinen palvelutoiminta (6)
- Monialainen (8)
- Teollisuus (14)
- Yksityinen palvelutoiminta (2)

Taustakartta: Tilastokeskus

KEHITYKSEN JA KEHITYSEDELLYTYSTEN AALTOILUA

Talouden kitukasvuisuuden vuodet 2008 jälkeen ovat tulkinnallisesti haastavia, mikä Suomessa on vielä korostunut Nokia-vetoisen talouden purkautumisen vuoksi. Eri seutujen kehityksessä voi nähdä hyvin erilaisia muutostekijöitä, joiden tavoittamiseen tavanomaiset kilpailukykyanalyysit eivät oikein pure. Siksi arvonlisäyksen, työpaikkojen ja väestön kehityksen erilaiset urat ovat ehkä entistäkin kiemuraisemmat.

Tästä eriytyvän kehityksen *"epälogiikasta"* johtuen Suomessa ei ole yhtään kehityskualtaan erinomaista seutua – ei siis edes suhteellisessa merkityksessä, jolloin yleinen heikko kehitys ei ole varsinainen selittäjä. Toki esim. Helsingissä kaikki kolme tarkasteltua muuttujaa ovat plussalla, mutta erinomaista on ollut vain kertynyt muuttovoitto. Muita kauttaaltaan positiivisen kehityksen kaupunkeja ovat **Kuopio**, Seinäjoki ja **Vaasa**. Niissä kaikissa erinomaista on ollut joko työllisyyskehitys tai työttömyystilanne. Monissa yliopistokaupungeissa taas työttömyys on ollut korkeaa, vaikka muuttoliike on ollut hyvää tai erin-

omaista. Tampere erittäin muuttovoittoisena mutta korkean työttömyyden alueena on silmiinpistävä. **Turku**, Joensuu, **Jyväskylä**, Oulu, Lappeenranta ja **Rovaniemi** ovat kehitykseltään samansuuntaisia.

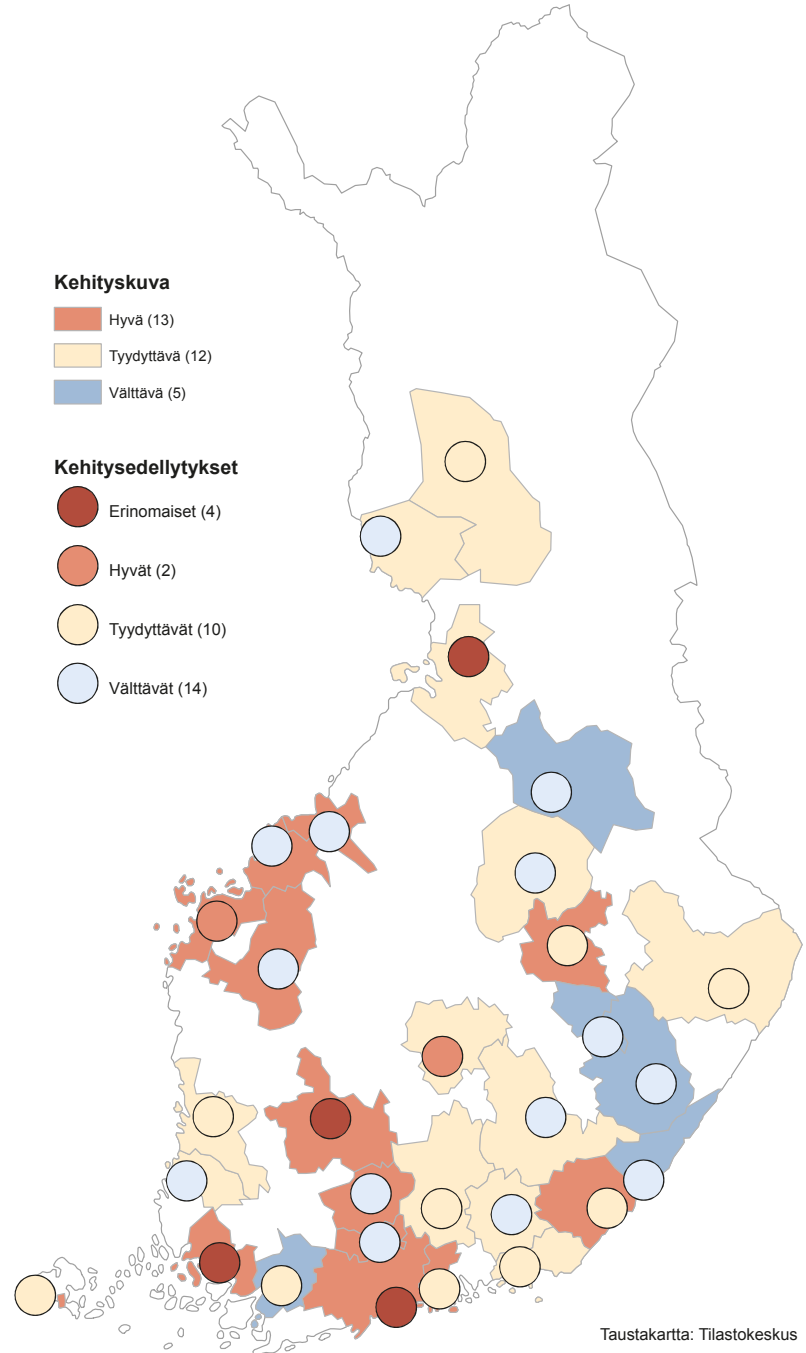
Ainoa selkeä erinomaisen työllisyyskehityksen ja vähäisen työttömyyden muuttotappiokaupunki on **Pietarsaari**, jossa pienemmät työmarkkinat eivät todennäköisesti houkuttele nuoria mahdollisuuksien etsijöitä suurten kaupunkiseutujen tapaan.

Erityisen heikon työllisyyden kehityksen ja korkean työttömyyden kaupunkeja, joissa muuttotappiokin on korkeahkoa, ovat taas Imatra, Salo, **Savonlinna** ja **Varkaus**. Kotkassa kehitys on muuten yhtä heikkoa, mutta muuttoliike on voitollista. Myös Kajaanissa, Kemi-Torniossa, Kouvolassa ja Iisalmessa kehitys on ollut mollivoittoista kaikilla kolmella ulottuvuudella. Muiden kaupunkiseutujen kehityskuva on jossakin edellisten välissä, mutta oma lukunsa tässäkin on Maarianhamina, jossa kaikki muu on erinomaista paitsi heikko työllisyyskehitys.

**KARTTA 3.
KAUPUNKISEUTUJEN
KEHITYSKUVA JA -EDELITYKSET**

**KEHITYSEDELITYSTEN
MUUTOKSET OVAT
KAUPUNKISEUDUILLA
OLLEET AJASSA
AALTOILEVIA, EI
YKSISUUNTAISESTI TIETTYYN
SUUNTAAN MUUTTUVIA.**

Kehityskuvaan ovat vaikuttaneet sekä asema kaupunkiverkossa, mutta myös saavutettavuus. Paras esimerkki tästä on laajentuva metropolialue, jossa kehitys on heijastunut lähiseuduille Hämeenlinnaan, Riihimäelle ja Porvooseen. Saarekemaisemilla alueilla hyvä kehityskuva on selittänyt toimialakeskittymien suotuisan kehityksen kautta. Tällaisia esimerkkejä ovat Pietarsaari ja Kokkola. Oulu ja Jyväskylä ovat alueita, jotka ovat kokeneet kovimpia kolauksia osaamisen rakennemuutoksista. Kuopio, Lappeenranta ja Seinäjoki ovat saaneet kehitykselle vauhtia kukin omista erityistekijöistään.

KAUPUNKIKESKITTYYMIEN KASVUDYNAMIIKAN UUSIA PIIRTEITÄ

Erityyppisten kaupunkien ja kaupunkijärjestelmän tutkimus on jatkunut maailmalla vilkkaana, vaikka Suomessa kaupunkikasvun tutkimus on jäänyt marginaaliseksi tutkimusalaksi.

**VAIKKA KASAUTUMISTEKIJÖIDEN JA KAUPUNKIDYNAMIIKAN
VÄLILLÄ ON ILMEINEN YHTEYS, NIIN SILLE EI OLE OLEMASSA MITÄÄN
YHTÄ AJASTA JA PAIKASTA RIIPPUMATONTA MALLIA.**

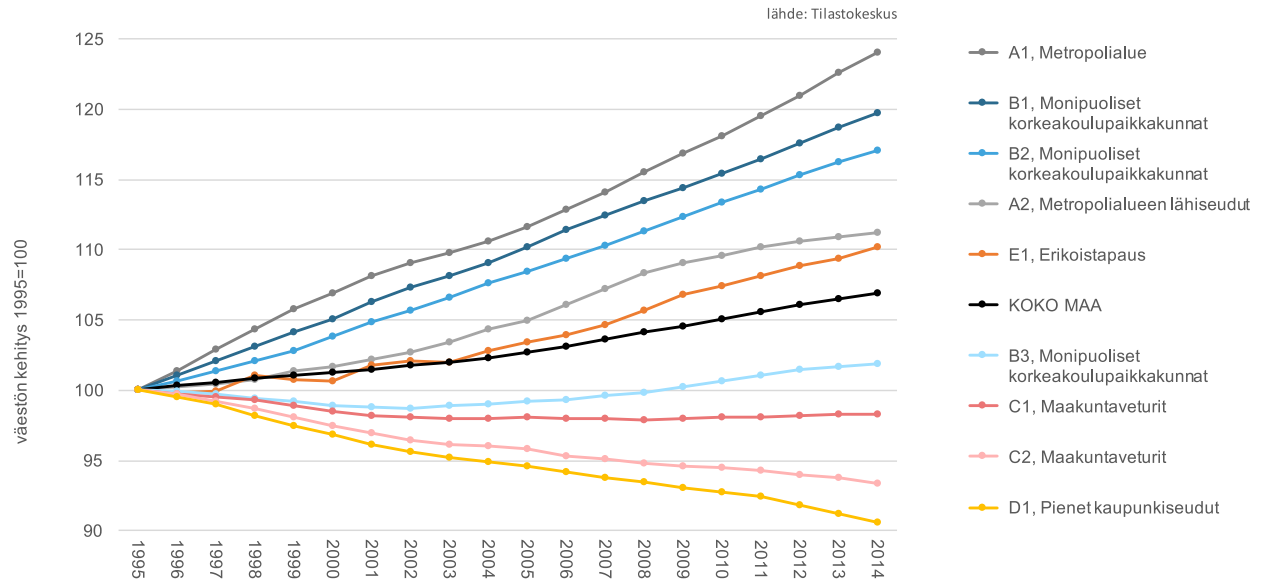
Tavanomaisena viitetaustana tässä keskustelussa on ollut jo edellä esiintuotu, ns. uudesta talousmaantieteestä tuttu ajatus yhden toimialakeskittymän sisäisten lokalisaatioetujen kasvavasta merkityksestä suhteessa yleisiin urbanisaatioetuihin. Juuri lokalisaatiotekijät näyttäisivät selittävän joidenkin pienempien, siis lähinnä talouden kasvualoille erikoistuneiden keskittymien vahvan kehityksen.

Euroopan unionin sisällä yksi keskustelun virittäjä on ollut ESPON-tutkimusohjelma, johon myös kaupunkiverkkotutkimuksen päivityksistä 2000-luvulla vastannut **Janne Antikainen** osallistui sen ensimmäisessä vaiheessa. ESPONin monikeskuksisuutta tutkineessa projektissa hyödynnettiin yksinkertaistettua kaupunkiverkkotutkimuksen metodia kaikissa ESPONiin tuohon aikaan kuuluneissa 30 Euroopan maassa, eli sen avulla jäsennettiin koko eurooppalainen kaupunkiverkko. Tuloksilla on ollut myös merkittävä sovelluskohde, sillä kaupunkiverkon tuloksia on käytetty Euroopan laajuisen TEN-T liikenneverkon muotoilussa.

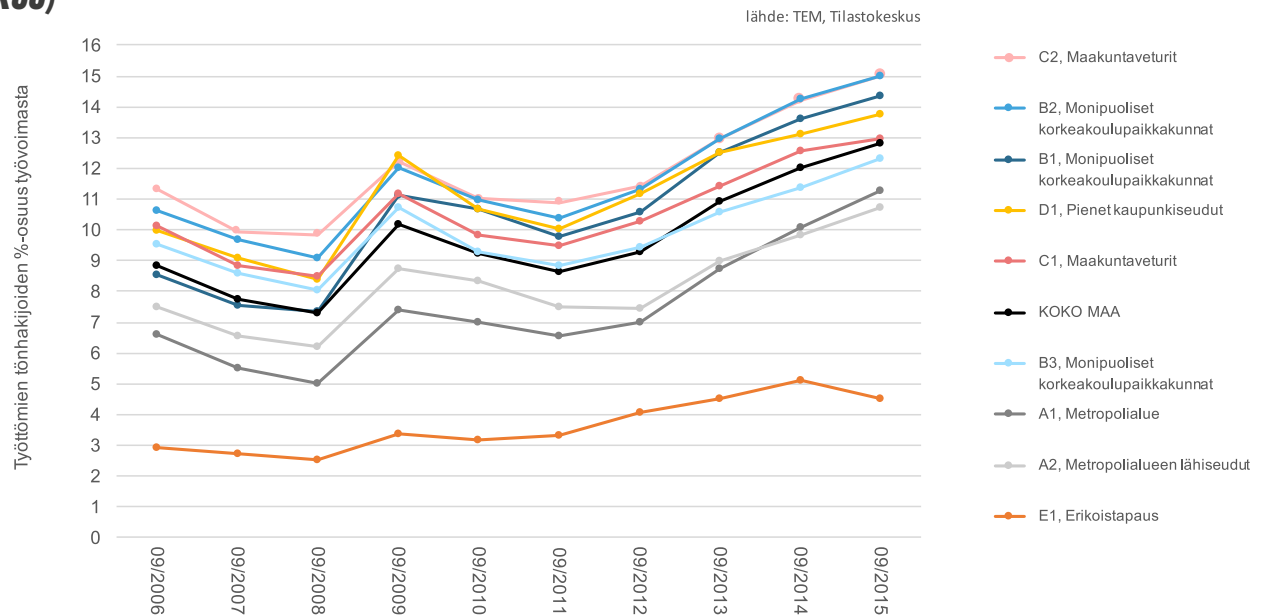
Myös uudemmassa ESPON 2013 -ohjelmassa erikoisten eurooppalaisten kaupunkien kehitystä on tarkasteltu useammassakin projektissa. Kaupunkiverkkotutkimuksen kannalta niistä mielenkiintoisimpina voidaan pitää brittiläisen kaupunkitutkijan **Michael Parkinsonin** vetämää eurooppalaisten kakkoskaupunkien kehitystä tarkastellutta hanketta. Sen mukaan niissä läntisen Euroopan maissa, joissa valtaa on hajautettu alueille ja kaupungeille, on

kakkoskaupunkien kehitys ollut yleisesti vahvaa ja se on tukenut myös koko kansantalouden kehitystä. Unionin itäisissä maissa taas kaupunkikasvu on keskittynyt voimakkaasti pääkaupunkiseuduille. Parkinsonin ryhmän mukaan läntisen Euroopan kakkoskaupunkien vahvan kilpailukyvyn perustana ovat olleet innovaatiot, talouden diversiteetti, taidot ja inhimillinen pääoma, yhdistävyys, paikallinen elinympäristön laatu ja hallinnan strateginen kapasiteetti. Kun keskittymisen etuja korostanut näkökulma on johtanut – meilläkin yhä tänä päivänä – tyypilliseen keskusteluun optimaalisesta kaupunkikoosta, niin monikeskuksisuuden näkökulmasta relevantti kysymys on pikemminkin erityyppisten kaupunkien optimaalinen asema osana kaupunkiverkon kokonaisuutta. Kaupunkiverkon kokonaisuutta tarkasteltaessa pisteenomaisen keskittymisen etuja kompensoivat paikallisen ja yli paikallisen verkostoitumisen hyödyt ja myös liiallisen keskittymisen mukanaan tuomat haitat. Talouden näkökulmasta voimme puhua tietyn seudun ja sen avainryitysten vahvasta asemasta globaaleissa arvoverkostoissa.

KUVA 1.
VÄESTÖN KEHITYS
KAUPUNKITYYPEITTÄIN
1995 - 2014
(1995 = 100)

KUVAJA 2.
TYÖTTÖMYYS
KAUPUNKITYYPEITTÄIN
2006 - 2015 (SYYSKUU)

KOHTI PAIKKAPERUSTAISTA KEHITTÄMISTÄ

Alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti nyt julkistettu kaupunkiverkkotutkimuksen päivitys tarjoaa edelleen kohtuullisen hyviä välineitä sekä suomalaisen kaupunkijärjestelmän kuvaukselle että uusimman kaupunkikehityksen analyysille yleisellä tasolla.

Paikkaperustaisen kehittämisen yksi perusidea on kehittää kaupunki- ja aluejärjestelmän kokonaisuutta ja erikokoisia paikkoja eikä pelkästään suurimpia kaupunkeja. Tämä tarkoittaa paitsi kansallisen politiikan paikallista räätälöintiä, myös kansallisen politiikan tukea paikallisen kehittämistyön ja monikeskuksisen kaupunkijärjestelmän edellytysten luomiselle koko maassa.

Konkreetin poliittisen muotonsa kaupunkipolitiikka on saanut erilaisissa kaupunkien ja kaupunkiverkostojen ympärille rakentuneissa kehittämiskoalitioissa, joita myös kansallinen alue- ja innovaatiopolitiikka on pyrkinyt vahvistamaan. Aivan viime vuosina kaupunkiseudun rinnalle entistä vahvemmasi kehittämisalustaksi ovat olleet nousemassa erilaiset kaupunkiverkostot. Tässä yhteydessä käsitettä kaupunkiverkosto on käytetty ainakin kahdessa periaatteessa erilaisessa merkityksessä eli yhtäältä

kaupunkien välisenä, mutta niiden sijainnista riippumatona verkostona ja toisaalta verkostomaisena naapurikaupunkien vyöhykkeenä. Jälkimmäisessä tarkoituksessa ja osana työllisyyden ja kilpailukyvyyn kärkihankekokonaisuutta myös maan nykyinen hallitus on ilmoittanut pyrkivänsä edistämään kilpailumenettelyn avulla ainakin yhden tai kahden merkittävän kasvuvyöhykkeen syntymistä Suomeen.

Kaupunkiverkkokuvaus on vain kehikko, jota vasten yhteiskunnan kehityksen paikallisia erityispiirteitä on mahdollista jäsentää. Tässä muodossa se on myös kehikko, jota vasten paikallislähtöisen kehittämisen toimenpiteitä voidaan hahmottaa paremmin kuin mitä yksinkertaiset tilastolliset jaotukset kuten kaupunkimaisuuden aste tai kaupunkiseutujen koko mahdollistavat. Siksi kaupunkiverkon kuvaus voisi edetä myös monimutkaistamisesta yksinkertaistamiseen.

Tehty kaupunkitypologia on tarkoitettu juuri erilaisen kuvausten pohjaksi. Toki sitäkin on syytä käyttää joustavasti. Joka tapauksessa tämänkin päivityksen viesti on selvä: Suomessa on edelleen kehitysedellytyksiltään ja kehityskvaltaan selvästi erityyppisiä

kaupunkeja. Niiden ryhmittäminen yhdeksi kaupunkijoukoksi ei ole tarkoituksenmukaista minkään yksinkertaisen jaotuksen mukaisesti.

Tehdyssä päivityksessä merkittäviksi kaupungeiksi luetussa joukossa katoa on tapahtunut pienempien kaupunkien joukossa. Kaikki poisjääneet kaupungit ovat edelleen omalla alueellaan ja tyypillisesti myös tietyn teollisuudenalan kannalta merkityksellisiä paikkakuntia, vaikka ne eivät valtakunnalliseen verkkoon enää kuulukaan. Sama koskee monia *”seutukaupunkeja”*, jotka ovat yksi tärkeä osa maamme palveluverkkoa ja joilla voi olla myös tärkeä kansallinen merkitys esimerkiksi matkailussa. Tulosten tulkinnassa on huomioitava, että tulokset kertovat vuoden 2013 lopun tilanteesta. Viime vuosien kehitystä ja poliittisten ratkaisujen spekulointia ei tulkinnoissa ole otettu huomioon. Erittäin todennäköisesti mittavat investoinnit teollisuuteen esimerkiksi Raahessa, Äänekoskella ja Uudessakaupungissa voivat nostaa nämä kaupunkiseudut jälleen merkittävien kaupunkiseutujen joukkoon. Toisaalta osaamisen rakenteelliset muutokset vaikuttavat kaupunkiseutujen osaamisperustaan ja laajemmalla tasolla mm. itsehallinnollisten alueiden muodostaminen tullevat vaikuttamaan myös kaupunkiseutujen kehittämiseen.

Kaupunkiverkon typologiassa on nähtävissä suuntaa-antava kokoryhmitys, mutta sekään ei ole yksiselitteinen. Ainoastaan Helsingin ympärille ryhmittäytyvä kokonaisuus erottuu selvästi muusta maasta. Käyttämämme laaja metropolialuerajaus on

varmaan kiistanalainen – niin kuin kaikki toisistaan rajautuvat alueet. Eri alueiden kokonaisuushan on oikeastaan ns. sumea joukko, jossa yksittäinen paikkakunta voi kuulua eri alueisiin eri painoarvoilla.

Toisaalta myöskään hallinnollinen asema ei ole yksiselitteinen erilaisten kaupunkiseutujen ryhmittäjä. Siksi esimerkiksi maakuntakeskusten keskinäinen kehitys näyttää vain entisestään eriytyneen. Tämä on merkillepantavaa aikana, jolloin keskustelu maakuntien asemasta on ajankohtainen.

Kaupunkien kehityskuvan tarkastelussa näkyy selvästi uusien, vuodesta 2008 jatkunut heikon talouskehityksen jakso. Sen aikana meillä ei ole enää yhtään selkeästi muista erottuvaa menestysseutua. Eriyppisten seutujen erottuminen on kuitenkin melko selväpiirteistä. Saadut tulokset ruokkivat ainakin tutkijoiden, mutta oletettavasti myös alue-, elinkeino- ja työllisyyspolitiikasta vastaavien tahojen, kiinnostusta pureutua tarkemmin niihin syihin, jotka näiden eriytyvien kehityskuvien takana ovat. Myös monilla vahvoilla osaamisen paikkakunnilla on vaikeita työllisyysongelmia, joiden taustamekanismeista ei ole oikeastaan mitään tutkimustietoa. Samoin yhä kansainvälistyneen, mutta selkeästi kaupunkikeskeisen muuttoliikkeen dynamiikasta tunnetaan vain oikeastaan makrovirrat. Vuonna 2015 alkanut massiivinen siirtolaisuuden aalto tulee vaikuttamaan myös Suomen alueelliseen kehitykseen ja aikanaan myös kaupunkiverkon rakentamiseen, kun oletettavasti Suomeen kotoutunut väestö suuntaa kohti suurempia kaupunkiseutuja.

MYÖS PAIKALLISEN PÄÄTÖKSENTEON KANNALTA TÄMÄN KALTAISEN VERTAILUTIEDON VOISI OLETTAA HERÄTTÄVÄN UUSIA KYSYMYKSIÄ. AINAKIN POSITIIVISEN KATEUDEN EFEKTIN LUULISI RUOKKIVAN MIETTIMÄÄN, MIKSI TÄMÄN AJAN MENESTYJIÄ OVAT HELSINGIN RINNALLA SEINÄJOKI, KUOPIO JA VAASA. LÖYTYYKÖ SIIHEN SYITÄ RAKENTEISTA VAI TOIMIJOISTA? VASTAUS ON ILMEISESTI MOLEMMISTA.

Kuluva ja tuleva vuosikymmen on verkostomaisen kehittämisen vuosikymmen. Ne kaupunkiseudut ja alueet, jotka käytännössä osaavat verkostoitumisen taidon ovat tulevaisuuden menestyjiä. Spekuloinnissa 2020-luvun kehittämisessä on erittäin todennäköistä, että myös kehittämisinstrumentit kehittyvät kohti kansallisten ja kansainvälisten verkostojen kautta toimimista. Tuleva aika on vertaissyntyisen (nexogenous) kehittämisen aikakautta, jossa alueet ja toimijat hakevat kehittämisen ideat ja toimeenpanon voiman vertaisiltaan. Alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden näkökulmasta kyse on tällaisen alhaalta-ylös- ja sivuille kehittämisdynamiiikan mahdollistamisesta.

KAUPUNKIVERKON KUVAUKSEN JATKOKEHITTELYN AJATUKSET

Kansallisen kaupunkiverkon kuvausta haittaavat jossain määrin tilastolliset puutteet. Tämä koskee erityisesti kaikkia kolmea kehitysedellytyksiä mittaavaa muuttujaryhmää, mutta myös joitain kaupunkiseutujen vahvuuden indikaattoreita. Myös tilastoinnin pohjana oleva seutukuntajako poikkeaa joidenkin kaupunkiseutujen kohdalla merkittävästi toiminnallisesta työssäkäyntialueesta, ja seutukuntajaon muutokset haittaavat eri aikoina tehtyjen kuvausten keskinäistä vertailtavuutta.

Kaupunkiverkkotutkimuksessa rajattuja alueita on käytetty pelkästään tilastollisista syistä. Työn aikana on testattu erilaisia vaihtoehtoja työssäkäyntialueen määrittämiseksi olemassa olevista seutukunta- tai kuntarajoista riippumatta. Tilastollisten aineistojen kerääminen muilla kuin seutukuntajoilla on kuitenkin työlästä ja osin mahdotontakin, minkä vuoksi varsinaisessa analyysissä on jouduttu tyytymään seutukuntajakoon. Vaikka myös kaupunkiverkkotutkimuksessa päivittäisalue määrittyy työssäkäyntialueena, niin etenkin suurilla, monikeskuksisilla metropolialueilla päivittäisten työmatkavirtojen sijasta tärkeämpää olisi pyrkiä jäsentämään yritysten ja organisaatioiden välisiä ja sisäisiä suhdeverkkoja.

Sen toteutus ei ole kuitenkaan tilastojen puuttuessa mahdollista.

Päivitystä suurempi ongelma liittyy varsinaista verkostoitumista kuvaavien, siis alkuperäistä kehikkoa täydentävien, suhde- ja virtamuuttujien saatavuuteen, oli kyse sitten maan sisäisestä tai valtakunnan rajat ylittävistä muuttujista. Toki joitain esimerkiksi muuttoliikettä ja työssäkäyntiä kuvaavia virtamatriiseja olisi mahdollista rakentaa myös olemassa olevista tilastokannoista, mikäli siihen on saatavissa riittävästi resursseja. Myös alueyksiköiden tulisi olla yksityiskohtaisempia.

Yksinkertaisin lisäys alkuperäiseen kehikkoon olisi paikkakuntien yhdistävyyden lisääminen pisteenomaiseen kuvaukseen. Itse pistekuvauksessakin saavutettavuutta ja ylipaikallista vuorovaikutusta voisi ajatella pidettävän yhtenä kehitysedellytysten ulottuvuutena. Nyt saavutettavuutta ja vuorovaikutusta on tarkasteltu vain suppeasti kansainvälistymisen näkökulmasta.

Maailmanlaajuisten virtojen tilojen korostuessa myös kaupunkitutkimuksen näkökulma on

kohdistunut entistä enemmän ylikansallisiin suhdeverkkoihin ja rakenteisiin. Eräänlainen peruskysymys hierarkkisen vs. verkostomaisen lähestymistavan kannalta olisi jatkossa tutkia, missä määrin suomalaiset kaupungit avautuvat maailmalle Helsingin kautta ja missä määrin niillä on suoria kansainvälisiä yhteyksiä.

Uudemman kaupunkitutkimuksen valossa kehitysedellytyksissä olisi kiintoisaa tarkastella myös viihtyvyystekijöitä mittaavia muuttujia. Sama koskee työmarkkinoiden toimivuutta ja sosiaalista vuorovaikutusta kuvaavia tekijöitä. Nythän niitä on mitattu vain joko välillisesti kulttuuri- palveluiden kautta tai olettaen tämänkaltaisten ”urbanisaatiotekijöiden” kuvastuvan seudun vahvuusluokassa. Uudessa talousmaantieteessä painottuneiden ”lokalisatiotekijöiden” tarkastelu edellyttäisi puolestaan yksityiskohtaisempaa toimialakeskittymien tarkastelua.

Toivottavasti myös seuraavan 20 vuoden aikana kaupunkiverkon kuvaus, kaupunkitutkimus ja kaupunkien kehittäminen jatkavat ristipölyttävää eloaan.

Kaupunkiverkkotutkimus 2015

on tehty MDI:ssä omana työnä, eikä sillä ole ollut ulkopuolista tilaajaa. Tekstin on tuottanut pääosin kaupunkiverkkotutkimusmetodin 1990-luvulla kehittänyt MDI:n aluepoliittinen neuvonantaja **Perttu Vartiainen**. Tekstin on toimittanut ja joissakin kohdissa tulkintoja lisännyt vuosikymmenten varrella kaupunkiverkkotutkimusten päivittämisistä vastannut **Janne Antikainen**. Tilastotiedot ovat pääosin **Maria Yli-Kosken** keräämiä, kartat ovat **Satu Tolosen** tekemiä. Julkaisun ilmeestä ja taittamisesta vastasi **Anssi Kumpula**.

Yksityiskohtaisemmat tilastotaulukot sekä laajempi taustartikkeli mdi.fi/kaupunkiverkko/

TAULUKKO 2: KAUPUNKIVERKKOTUTKIMUKSESSA KÄYTETYT TILASTOT

MITTARI	LÄHDE	SELITE
Vahvuusluokka		
Väestö	Tilastokeskus	
Teollisen tuotannon arvonlisäys	Tilastokeskus, Erkki Niemi	Tarkastelu kattaa vuoden 2012 tiedot noudattaen 2012 seutukuntajakoa.
Majoitus- ja ravitsemustoiminnan tai kuljetuksen liikevaihto	Tilastokeskus	Tarkasteluun on seutukunnittain valittu vahvempi tilastoista.
Kaupan liikevaihto	Tilastokeskus	
Aluehallinnollinen asema	n/a	ELY-keskukset ja maakuntien liitot
Yliopistopaikkakunta	YTHS - Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö	
500 suurimman yrityksen pääkonttorit	Talouselämä	
Toiminnallinen erikoistuminen		
Teollisuus	Tilastokeskus, Erkki Niemi	Tarkastelussa on laskettu sijaintiosamäärät tarkasteltavan toimialan työllisten osuutena kaikista alueen työllisistä suhteessa kyseisen toimialan kaikkien työllisten osuutena koko maan työllisistä.
Yksityinen palvelutoiminta		
Julkinen palvelutoiminta		
Kehitysedellytykset		
OSAAMISPERUSTA: Informaatiosektorin työpaikat/alueen työpaikoista	Tilastokeskus	Tarkastelu kattaa vuoden 2012 tiedot noudattaen 2014 seutukuntajakoa.
OSAAMISPERUSTA: T & K menot/asukas	Tilastokeskus	Tarkastelu kattaa vuoden 2013 tiedot noudattaen vuoden 2013 seutukuntajakoa.
OSAAMISPERUSTA: Korkeakoulututkinnon suorittaneet (yli 15 vuotiaista)	Tilastokeskus	
KULTTUURIPALVELUT: Elokvateattereissa käynnit	Suomen elokuväsäätiö	Kunnittaiset elokuvateattereiden kävijämäärät ovat arvioita.
KULTTUURIPALVELUT: Teattereissa käynnit	Teatterin tiedotuskeskuksen (TINFO) Teatteritilastot	Tarkastelu kattaa valtiosuuslainsäädännön piirissä olevat teatterit (ns. VOS-teatterit) sekä Suomen kansallisooppera sekä Suomen kansallisteatteri. Maarianhaminan seutukunta ei kuulu tilaston piiriin.
KULTTUURIPALVELUT: Museoissa käynnit	Museovirasto	Tarkastelu kattaa päätoimisesti ja ammatillisesti hoidetut museot, jotka ovat valtion, kuntien, säätiöiden tai yhdistysten ylläpitämiä. Maarianhaminan seutukunta ei kuulu tilaston piiriin.
KULTTUURIPALVELUT: Sinfoniakonserttien kuulijat	Suomen Sinfoniaorkesterit ry	Tarkastelu kattaa Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereiden kuulijat.

MITTARI	LÄHDE	SELITE
Kehitysedellytykset		
KANSAINVÄLISTYMINEN: Kansainvälinen lentoliikenne	Finavia	Tarkastelu kattaa sekä kansainvälisen reittiliikenteen että tilausliikenteen matkustajat poiketen vuoden 2006 kaupunkiverkkojulkaisusta, jolloin mukana on ollut ainoastaan kansainvälinen reittiliikenne.
KANSAINVÄLISTYMINEN: Laivaliikenne, ulkosatamat	Liikennevirasto	Tarkastelu kattaa ulkomaan matkustajaliikenteen satamittain.
KANSAINVÄLISTYMINEN: Tavaroiden tuonti ja vienti satamassa	Liikennevirasto	Tarkastelu kattaa satamien ulkomaan tavaraliikenteen.
KANSAINVÄLISTYMINEN: Ulkomaalaisten yöpymisiä	Tilastokeskus	Tietosuojamääräysten vuoksi Kotka-Haminan, Kouvolan, Rovaniemen, Salon, Turun seutukuntien osalta tilasto kattaa vain keskustaajungin ulkomaiset yöpymiset sekä Helsingin seutukunnan osalta pääkaupunkiseudun ja Lohjan. Lisäksi Pietarsaaren, Kokkolan, Rauman ja Riihimäen seutukuntien osalta tilastoja ei ole saatavilla. Puuttuvien tietojen osalta alueiden ulkomaisten yöpymisten määrän oletetaan olevan niin pieni, ettei sillä ole vaikutusta seutukunnan kokonaissijoittumiseen.
KANSAINVÄLISTYMINEN: Ulkomaisten kansalaisia	Tilastokeskus	Tilasto kattaa vuoden 2012 tiedot noudattaen 2015 seutukuntajakoa.
KANSAINVÄLISTYMINEN: Kansainvälisten konferenssien osallistujat	Finland Convention Bureau	Vuosittaisesta vaihtelusta johtuen tarkastelun kohteena on paikkakunnittaiten kansainvälisten kongressien keskiarvo vuosilta 2012-2013.
KANSAINVÄLISTYMINEN: Yliopisto-opiskelijat	YTHS - Ylioppilaiden terveydenhuolto-säätiö	
KANSAINVÄLISTYMINEN: Liikennemäärät raja-aseilla, ajoneuvojen ylitykset	Tulli	Tarkastelu kattaa kaikki liikennevälineet ja rajanylityspaikat.
Kehityskuva		
Nettomuutto	Tilastokeskus	Nettomuutto ilmoitetaan muuttotaseena (%) suhteutettuna 2010-2013 muuttaneiden määrä seudun väestöön vuonna 2013.
Työllisyyden kehitys	Tilastokeskus	Työllisyyden kehitys ilmoitetaan työpaikkojen määrän muutoksena vuosina 2009-2012 (%).
Työttömyysaste	Työ- ja elinkeinoministeriö	Tarkastelun kohteena on työ- ja elinkeinoministeriön työttömyys-tiedot 30.12.2013.
HUOM! Tilastotarkastelussa on käytetty vuoden 2013 tietoja noudattaen 2015 seutukuntajakoa ellei yllä ilmoiteta muuta.		

KAUPUNKIVERKKO 2015 – KANSALLINEN KAUPUNKIVERKKO SUPISTUNUT, MUTTA KÄRKI LEVENTYNYT 20 VUODESSA.

Kaupunkiverkkotutkimuksella on seurattu ja kehitetty kaupunkiseutuja 20 vuoden ajan. Kaupunkiseutujen joukosta on pudonnut viisi kaupunkiseutua, mutta vahvoja monipuolisia korkeakoulukaupunkiseutuja on nyt enemmän. Kehitys vyöhykkeellistyy, vahvojen kaupunkien kehitys heijastuu yhä laajemmalle alueelle.

Kansallinen kaupunkiverkko on edelleen kattava. Suomessa on 30 toiminnallisesti merkittävää kaupunkiseutua, joista lähes puolet ovat monipuolisia korkeakoulupaikkakuntia tai niiden lähiseutuja. Kehitysedellytysten muutokset ovat kaupunkiseuduilla olleet ajassa aaltoilevia, ei yksisuuntaisesti tiettyyn suuntaan muuttuvia.

Suomessa on edelleen kehitysedellytyksiltään ja -kvaltaan selvästi erityyppisiä kaupunkeja. Maakuntakeskusten keskinäinen kehitys näyttää vain entisestään eriytyneen. Suomessa ei ole tällä hetkellä yhtään kehityskvaltaan erinomaista seutua. Monissa yliopistokaupungeissa työttömyys on korkeaa, vaikka muuttoliike on voittoisaa. Metropolialue laajenee,

nyt myös Hämeenlinnan seutu on metropolialueen lähiseutu. Muutamat pienet ja teolliset seudut ovat supistumisen kierteessä.

**KANSALLISTA POLITIIKKA
ON RÄÄTÄLÖITÄVÄ
KAUPUNKITYYPEITTÄIN
JA -SEUDUITTAIN. NYT ON
VERKOSTOMAISEN KEHITTÄMISEN
JA ALHAALTA-YLÖS-JA-SIVUILLE
-KEHITTÄMISDYNAMIIKAN AIKA.**

Myös paikallisessa päätöksenteossa vertailutiedon tulee herättää uusia kysymyksiä. Miksi tämän ajan uusia menestyjiä ovat Seinäjoki, Kuopio ja Vaasa. Löytyykö syitä rakenteista vai toimijoista? Vastaus on ilmeisesti molemmista.

Kaupunkiverkkotutkimus 2015:
mdi.fi/kaupunkiverkko/